

De Alde Feanen

NATIONAAL PARK

Jaargang 4

nummer 1

2004

Deze nieuwsbrief is er voor iedereen die woont, werkt en recreëert in De Alde Feanen.
Oplage 10.000

In deze nieuwsbrief onder meer

- **Echte orchideeën**
- **Elektrisch varen goedkoper**
- **Van inspraak tot actie**
- **Wrotmûs een goudmijntje?**

Meepraten over de toekomst van De Alde Feanen

Door alle partijen in het Nationaal Park De Alde Feanen is het afgelopen jaar hard gewerkt aan de toekomst van De Alde Feanen. In het gezamenlijke Beheer- en Inrichtingsplan (BIP) zijn de toekomstvisie beschreven en ook de maatregelen om deze visie uit te werken. Met het later dit jaar vaststellen van het plan spreken alle partijen af zich in te zetten om het plan daadwerkelijk te realiseren.

In april dit jaar was het de beurt aan de streek en gebruikers van De Alde Feanen om hun mening te geven. Als start van de inspraakperiode zijn drie informatieavonden gehouden. Zo'n tweehonderd belangstellenden woonden de bijeenkomsten in Earnewâld, Aldegea en Grou bij.

Er was ruim gelegenheid tot het stellen van vragen en reacties vanuit de zaal. Uit de vele reacties bleek, dat men zich zeer betrokken voelt bij De Alde Feanen. Met name de mogelijke beperking van het motorbootgebruik in de Rânsleat en Sietse Maaikeleat/Aldwei baarde veel aanwezigen zorgen. De aanwezigen drongen er met klem op aan, dat het Overlegorgaan Nationaal Park hier nog eens goed naar kijkt, voordat er knopen worden doorgehakt. Zorg was er ook bij een aantal boeren met een bedrijf op De Hege Warren. De Hege Warren wordt omringd door het Nationaal Park, maar voor de landbouw blijft alles bij het oude. Alle opmerkingen zullen door de leden van het Overlegorgaan ter harte worden genomen.

Hoe gaat het verder?

De inspraaktermijn loopt tot en met 15 juni. Alle reacties zullen serieus bekeken worden en gebundeld worden in een reactienota. Deze nota zal in de begeleidingscommissie van het BIP worden besproken en van advies worden voorzien. De reactienota zal ook aan alle insprekers worden toegezonden, zodat zij kunnen zien wat er met hun reactie gebeurd is. Uiteindelijk zal het Overlegorgaan in al zijn wijsheid en in consensus het gezamenlijke BIP vaststellen. Het plan is uitdrukkelijk het plan van alle betrokken partijen in het Overlegorgaan. Alle partijen moeten zich dus in dit plan kunnen vinden. De hoop is, dat dit in het najaar van 2004 zal lukken. Mocht er meer tijd nodig zijn om tot een goed en gezamenlijk gedragen plan te komen, dan is dit mogelijk. Vervolgens zal het plan aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit worden aangeboden ter goedkeuring. Na goedkeuring door de minister is het Nationaal Park De Alde Feanen een feit. Dit zullen we te zijner tijd op gepaste wijze met elkaar gaan vieren.

Kennismakingscursus

Nationaal Park De Alde Feanen

Onlangs organiseerden het IVN Consulentschap Fryslân en It Fryske Gea een kennismakingscursus Nationaal Park De Alde Feanen. Doel: mensen die wonen en/of werken in De Alde Feanen te informeren over zaken die met natuur, beheer, doelen en organisatie van een Nationaal Park te maken hebben.

Coördinator voorlichting en educatie van het Nationaal Park Jörgen de Bruin was blij met de deelname van maar liefst 27 belangstellenden: 'want een Nationaal Park dat ben je samen. Als u niet achter de doelstellingen van het Nationaal Park staat, dan ontbreekt een stuk draagvlak en wordt het heel lastig het Nationaal Park overeind te houden. Daarnaast zie ik voor u een belangrijke rol als ambassadeur weggelegd. U heeft als recreatieondernemer, vrijwilliger, ambtenaar of als bewoner contact met de bezoekers in dit prachtige gebied. Ik hoop dan ook, dat u aan het eind van de cursus net zo enthousiast over Nationaal Park De Alde Feanen bent als ik en dit ook wilt uitdragen'. De cursus bestond uit drie theorie-avonden en een veldexcursie.

Belangrijke onderwerpen die aan de orde kwamen waren:

- Ontstaan Alde Feanen, een samenspel tussen natuur en mens.
- Doelen en organisatie Nationale Parken.
- Kansen op gebied van voorlichting, educatie en recreatie.
- Natuurbeheer van De Alde Feanen.

Na het theoretische gedeelte konden de deelnemers de theorie in de praktijk aanschouwen tijdens een vaarexcursie met de milieuvriendelijke Blaustirns van It Fryske Gea. Dilemma's als natuurbeheer en toekomstige recreatieve ontwikkeling leidden tot geanimeerde discussies. Hieruit bleek eens te meer de grote betrokkenheid van de deelnemers bij De Alde Feanen. Uit de evaluatie bleek dat de deelnemers de cursus zeer positief waardeerden.

Heeft u ook belangstelling voor de kennismakingscursus, dan kunt u dit aan ondergetekende kenbaar maken. Bij voldoende belangstelling organiseren wij in 2005 de cursus opnieuw.

Jörgen de Bruin

Coördinator Voorlichting & Educatie
Nationaal Park De Alde Feanen
IVN Consulentschap Fryslân
T 058-2890463
E j.de.bruin@ivn.nl

In de volgende nieuwsbrief: hoe staat het met het Bezoekerscentrum

In de volgende nieuwsbrief – najaar 2004 – zullen we aandacht besteden aan het Bezoekerscentrum / it Frysk Lânbouwmuseum. De stand van zaken op dit moment is, dat de heer Sipke Castelein is aangetrokken als projectleider.

Samen met de toekomstige exploitanten It Fryske Gea en it Frysk Lânbouwmuseum en de gemeente Tytsjerksteradiel werkt de heer Castelein aan de uitwerking van de plannen voor het centrum aan de Koaidyk in Earnewâld. Binnenkort start de procedure tot wijziging van het bestemmingsplan dat de bouw van het centrum mogelijk moet maken.

De heer Castelein heeft eerder de renovatie van het Fries Museum en de restauratie van museum het Princessenhof in Leeuwarden begeleid.

Interview werken in een Nationaal Park

Recreatieondernemer Betty de Kamper

Een Nationaal Park, is dat niet vooral voor de natuur, het milieu en rust. Dat botst toch met toerisme en recreatie? 'Nee hoor', zegt Betty de Kamper – Miedema, 'in de Alde Feanen kun je als recreatieondernemer echt met plezier werken. Natuur, rust en recreatie gaan hier hand in hand.'

Betty de Kamper heeft met haar man Lex Rondvaardij Princenhof in Earnewâld. Ze hebben zes partyschepen in de vaart. 'Onze gasten komen voor het comfort, de catering en het mooie gebied. Ons seizoen loopt van maart tot november. Vroeger was dit korter, maar mensen hebben meer tijd en de schepen hebben nu betere voorzieningen.'

Hoe is het om ondernemer te zijn in De Alde Feanen?

Betty de Kamper: 'het gebied verkoopt zichzelf. Onze gasten kunnen wat ons betreft overal in de provincie opstappen, maar ze komen speciaal voor De Alde Feanen en omgeving. Ik snap dat heel goed. Ik ben hier zelf geboren en getogen. Op mijn geboortekaartje stond zelfs dat ik in De Alde Feanen ben geboren. Mijn ouders hadden een echt Alde Feanenkaartje laten maken. Zittend op een pompebled leveren vier futen mij af bij Hotel Princenhof. De Alde Feanen was prachtig en het is prachtig. Ik ben er trots op dat we onze gasten hier kunnen laten genieten.'

'Natuurlijk is er een spanningsveld. Natuur en recreatie moeten in evenwicht blijven. Mijn uitgangspunt is dat het accent moet liggen op de beleving van de natuur, de rust en de stilte. Ik juich de ideeën om nieuwe routes te creëren voor kanovaarders dan ook toe. En ik sta ook helemaal achter de promotie van fluisterboten. Wat ik leuk vind, is dat er geïnvesteerd is en wordt in wandel- en fietsmogelijkheden. Iedereen kan op zijn eigen manier van de natuur genieten.'

Dat evenwicht, hoe gaat u daar zelf mee om?

'Ik denk dat het evenwicht het bestaansrecht is van ons en onze collega-recreatieondernemers. Wat je zelf kunt doen, op milieugebied bijvoorbeeld, moet je doen. Een vuilwaterstation hebben we al en er staan nog wat plannen op ons verlanglijstje. Daarnaast praat ik mee over het gebied als lid van het Overlegorgaan De Alde Feanen. Met andere ondernemers, overheden en belangengroeperingen in de streek werken we aan de toekomst voor natuur, recreatie, wonen en werken in het gebied. De belangen lijken soms verschillend. Daar moet je dan verstandig met elkaar over praten. Maar dat we met iets bezig zijn dat bijzonder waardevol is en behouden moet blijven, daar zijn we het allemaal over eens.'

Hoe ziet die toekomst er wat u betreft uit?

'De Alde Feanen is een haast onverwoestbaar monument, dankzij de verveners van vroeger. Natuur en recreatie moeten altijd samen blijven gaan. Mijn persoonlijke droom is een gebied dat meer open is. Zoals het vroeger was. Toen kon je kijken zover het oog reikte met veel rietvelden voor mijn lievelingsvogel de bruine kiekendief.'

Even voorstellen, ondernemster Betty de Kamper

Betty de Kamper werd geboren als Alberta Janny Miedema. Dochter van Teatske Otter en Piet Miedema, de oprichter van Hotel Princenhof in Earnewâld, vermaard pleisterplak foar boatsjefarders en reedriders. Vanaf 1970 voerde ze samen met haar man Lex de directie van het hotel. Vanaf 1986 richtten ze zich helemaal op de ontwikkeling van het rondvaartbedrijf. Betty de Kamper en De Alde Feanen zijn bijna een twee-eenheid. 'Sûnder wetter yn de buurt soe'k net libje kinne', zegt ze. Haar advies aan alle recreanten: 'geniet van De Alde Feanen in een rustig tempo. Je beleeft dan veel meer'.

Nieuwtjes uit De Alde Feanen

Alde Feanen life op internet!

In de hele wereld kunnen mensen straks meegenieten van de natuur in De Alde Feanen. Deze zomer begint een proef met een webcam. Deze webcam maakt continu opnamen in een vossenhol of een reigerkolonie en andere plekken waar iets interessants te beleven valt. De beelden zullen via internet overal te zien zijn. De proef wordt mogelijk gemaakt dankzij Europees geld uit MObility and national PARKs, kortweg MOPARK.

Fietspontje

Het duurt nog tot volgend jaar, maar dan kun je vanuit Leeuwarden veilig en zonder last te hebben van het verkeer zo in De Alde Feanen komen. Een nieuwe wandel- en fietsroute en een fietspontje op zonne-energie in het Prinses Margrietkanaal maken dit mogelijk. Het mes snijdt hier aan twee kanten. Voor veel recreanten is het natuurlijk een prachtige uitdaging. Tegelijkertijd wordt het gebruik van auto's richting het Nationaal Park wat teruggedrongen. Eveneens dankzij MOPARK.

Noordse woelmuis een goudmijntje?

De Herinrichtingcommissie in De Alde Feanen onderzoekt met natuurbeheerder It Fryske Gea en de provincie of iets kan worden gedaan in de omgeving van de Jan Durkspolder. Als het deelplan ten noorden van de Jan Durkspolder bijdraagt aan verbetering van de leefomgeving van de Noordse woelmuis of wrotmûs, dan is vijftig procent medefinanciering door Brussel mogelijk. In deze tijden van geldkrapte niet iets om zo maar te laten lopen.

De Noordse woelmuis staat op de Rode lijst van bedreigde diersoorten. Het beestje komt nog voor in de Jan Durkspolder en de aangrenzende Wolwarren. Verbetering van de leefomgeving voor de woelmuis betekent ook verbetering van de leefomgeving voor andere dieren. Maar zo ver is het nog niet. Het is nog maar een idee waarover binnen de Herinrichtingcommissie van gedachten wordt gewisseld.

Waterpret

Voor het tweede jaar in successie wordt met veel plezier door jong en oud gebruik gemaakt van het strandje op de Princedyk bij het Diepe Gat. Nog net voor de zomer van vorig jaar is het strandje helemaal opgeknapt. Op mooie dagen liggen hier tientallen boten voor anker en met name voor kleine kinderen is het ondiepe water fantastisch.

Het eilandje in de Grutte Krite boven de Bleipet is door de Herinrichtingcommissie vorig jaar ook vergroot en voorzien van een nieuwe beschermende oever. Het blijft daardoor behouden en het ondiepe water rond het eilandje is een eldorado voor paaïende vissen.

Wandelen, fietsen en varen

Na een lekker fietstochtje in en rond De Alde Feanen zó in de kano stappen voor een ontdekkingstocht te water. En na een stukje gevaren te hebben een mooie wandeling maken. Dat moet allemaal kunnen vinden de leden van de Herinrichtingcommissie Alde Feanen. De commissie is druk bezig met plannen om het de recreanten nog meer naar de zin te maken. 'We denken bijvoorbeeld aan plekken waar de recreant van de ene activiteit over kan stappen op een andere', aldus Jan van Erp van de commissie. Van Erp: 'we willen het oostelijk deel van de lijn Langesloot-Hooidamsloot aantrekkelijker maken. Je moet er straks naar hartelust kunnen wandelen, fietsen, varen en misschien wel paardrijden. De recreant wil allerlei dingen kunnen doen', aldus Van Erp. 'Wij willen hier op inspelen. En dat kan, als straks het Bezoekerscentrum / Lânbouwmuseum en het dorpsbos worden ontwikkeld. Meer mensen zullen dan ontdekken, dat je niet beslist een boot moet hebben om van De Alde Feanen te kunnen genieten.'

Het fotoboek van Anton Huitema

De rietorchis

De Alde Feanen staat bij velen bekend om zijn grote vogelrijkdom, maar ook de planten laten zich niet onbetuigd. Er zijn meer dan 450 soorten, waaronder zeldzame.

Een plantenfamilie die veel mensen aanspreekt is de orchideeënfamilie. Orchideeën komen in alle werelddelen voor, uitgezonderd op de Noord- en Zuidpool. Deze familie kent wereldwijd meer dan 25.000 soorten.

De Alde Feanen kent drie orchideesoorten. Twee hiervan zijn zeer zeldzaam: van de veenmosorchis en de sturmia vind je in De Alde Feanen maar een paar. De fraaie rietorchis - *Dactylorhiza preatermissa* en in het Fries bûnt hantsjkrûd – is algemener. De rietorchis komt niet alleen voor in rietland zoals je misschien zou denken, maar ook in schrale graslanden zoals in de Bolderen. Maar eerlijk is eerlijk, de meeste rietorchissen vinden we in de rietlanden. Dit moeten dan wel rietlanden zijn die jaarlijks worden gemaaid. Het maaien en het afvoeren van het riet zorgt er voor, dat de rietlanden niet gaan verruigen en verbossen. Bovendien wordt door het afvoeren van het gemaaide riet de bodem schraler (armer) waardoor met name orchideeën zich goed thuis voelen.

Orchideeën zijn zeer kritisch wat hun groeiplaats betreft. Zij planten zich voort door middel van zaden. De zaden zijn zo fijn als stof en ze willen lang niet overal kiemen. Alleen als er een bepaalde bodemschimmel is, kan het lukken. Het zaad haalt in het kiemingsproces voedingsstoffen uit deze bodemschimmel. Zodra het kiemplantje uitgroeit tot een soort knolgewas blijft de schimmel verbonden met deze knol. De schimmel haalt op zijn beurt voedingsstoffen uit de orchideeëknol.

Bodemschimmel en knol hebben elkaar dus nodig en berokkenen elkaar geen schade maar gaan een samenwerkingsverband aan. Zo'n samenwerkingsverband noemen we met een mooi woord symbiose.

De rietorchis valt op. Hij wordt twintig tot dertig centimeter hoog en bloeit van eind mei tot begin juli. De bloemkleur kan sterk variëren van licht roze tot roodpaars. De bloem is, in tegenstelling tot de meeste tropische en gekweekte soorten, slechts enkele centimeters groot.

Orchideeën zijn beschermd en u mag ze niet meenemen. Meenemen voor in de tuin levert trouwens ook niks op. Ze gaan dan dood.

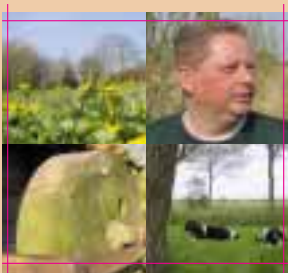
Landinrichting van inspraak tot actie

De Alde Feanen is niet alleen Nationaal Park in wording maar bestaat ook uit twee landinrichtingsprojecten: het zuidwestelijk deel ligt in Swette – De Burd (in uitvoering) en de rest in de herinrichting Alde Feanen (in voorbereiding). Binnen de herinrichting Alde Feanen zijn toekomstplannen ontwikkeld: het plan Maatwerk en het plan Vrije Ontwikkeling. Eind vorig jaar zijn bijeenkomsten georganiseerd waar veel mensen uit de streek hebben gereageerd op de plannen. Mede op basis van deze reacties heeft de Commissie voor de milieu-effectrapportage aan de Herinrichtingscommissie gevraagd een derde alternatief te ontwikkelen met daarin kanoroutes.

Vóór de zomer is de formele besluitvorming over alle inspraakreacties afgerond en krijgt iedereen die gereageerd heeft schriftelijk antwoord.

Hopelijk kan dit najaar het ontwerpplan door Gedeputeerde Staten ter inzage worden gelegd en kan na inspraak het uiteindelijke plan worden vastgesteld. Begin 2005 kan met de uitvoering worden begonnen. In gedeelten (modules) zal het plan worden geformuleerd en van geld worden voorzien. Deze modules liggen eerst weer ter inzage voordat de schep de grond in gaat. Een ieder kan ook dan weer reageren en uiteindelijk nemen Gedeputeerde Staten een besluit over de uitvoering.

De man yn it fjild

Anton Huitema

U kunt Anton Huitema bijna dagelijks tegenkomen in De Alde Feanen. Anton is educatief medewerker bij het Nationaal Park en wie weet leert u

hem nog eens kennen tijdens één van de vele excursies die hij doet met jong en oud. Anton is ook natuurfotograaf. Voor elke nieuwsbrief van De Alde Feanen kiest Anton een foto uit zijn archief en vertelt hij er iets over. In deze nieuwsbrief is dit de foto van de rietorchis.

Avontuur

De Alde Feanen

Zondag 20 juni:

- Wandelexcursie It Wikelslân van 10.00 tot 12.00 uur.
- Maximaal 20 deelnemers, laarzen en verrekijker meenemen!

Zondag 4 juli:

- Wandelexcursie It Wikelslân van 14.00 tot 16.00 uur.
- Maximaal 20 deelnemers, laarzen en verrekijker meenemen!

Zaterdag 17 juli:

- Sjouwtocht De Alde Feanen van 09.00 tot 17.00 uur.
- Lopend en varend door De Alde Feanen.
- Thema: Flora, fauna en beheer, maximaal 40 deelnemers.
- Koffie, brood, laarzen & verrekijker meenemen!

Zaterdag 14 augustus:

- Wandelexcursie Fjirtich Mêd van 08.00 tot 10.00 uur.
- Maximaal 20 deelnemers, laarzen en verrekijker meenemen!

Zondag 5 september:

- Wandelexcursie It Wikelslân van 10.00 tot 12.00 uur.
- Maximaal 20 deelnemers, laarzen en verrekijker mee!

Zondag 5 september:

- Wandelexcursie De Kraanlannen van 14.00 tot 16.00 uur.
- Maximaal 20 deelnemers, laarzen en verrekijker mee!

Zondag 12 september:

- Wandelexcursie It Wikelslân van 14.00 tot 16.00 uur.
- Maximaal 20 personen, laarzen en verrekijker mee!

Zondag 19 september:

- Wandelexcursie It Wikelslân van 10.00 tot 12.00 uur.
- Maximaal 20 personen, laarzen en verrekijker meenemen!

Voor alle excursies geldt:

- *deelname is gratis*
- *opgave tot een week van tevoren via It Fryske Gea, telefoon (0512) 38 14 48*

Colofon

Deze nieuwsbrief is een gezamenlijke uitgave van Nationaal Park De Alde Feanen i.o. en Herinrichtingcommissie Alde Feanen www.dealdefeanen.nl

Nationaal Park i.o. De Alde Feanen

Secretariaat Anne Steegstra
Provinsje Fryslân
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Herinrichtingcommissie Alde Feanen

Secretariaat Jan van Erp
Dienst Landelijk Gebied
Postbus 2003
8901 JA Leeuwarden

Foto's:

Anton Huitema
Albert H. Wester
Henk Feitsma

Redactie:

Jörgen de Bruin
Jan van Erp
Anton Huitema
Anna Hijlkema
Anne Steegstra
Henk Feitsma

Druk:

CSL, Leeuwarden

Concept, realisatie en lay-out:

SPIN OFF media, Akkrum

Knip deze bon uit!

Kortingsbon voor elektrisch varen in De Alde Feanen

Tegen inlevering van deze bon krijgt u € 15,- korting bij het huren van een elektroboot.

Deze bon ingevuld inleveren kan bij
Bootverhuur Gj. Wester, Wiidswei 9,
9264 TL Earnewâld. Tel. 0511 – 539243.
Hollema kano- en fietsverhuur, Tsjerkepaed 5,
9264 TG Earnewâld. Tel. 0511 – 539213.
Reserveer tijdig om teleurstelling te voorkomen!

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

De Alde Feanen
NATIONAAL PARK